

Međunarodna strategija za smanjenje rizika od katastrofa

2009.

UNISDR

Terminologija

Smanjenje rizika od katastrofa

Međunarodna strategija za smanjenje rizika od katastrofa

Publikacija Međunarodne strategije Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa
(UNISDR)

Ženeva, Švicarska, maj 2009. godine

© Ujedinjene nacije, 2009. godina

© Međunarodna strategija Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa, 2009. godina

Sva prava pridržana

Dozvoljeno je slobodno citiranje ili objavljivanje publikacije uz odgovarajuće navođenje izvora. UNISDR potiče reprodukciju i prijevod publikacije, u kojem slučaju je UNISDR-u potrebno dostaviti primjerak prijevoda ili reproduciranog dokumenta.

Terminologija na engleskom jeziku i njeni prijevodi na arapski, kineski, francuski, ruski i španjolski jezik dostupni su na web stranici UNISDR-a na adresi:

www.unisdr.org/publications

i stranici PreventionWeb na adresi:

www.preventionweb.net

Publikacija štampana na reciklažnom papiru korištenjem ekoloških grafičkih boja.

Prihvatljivi rizik (*Acceptable Risk*) 2

Prilagodavanje (*Adaptation*) 2

Biološka opasnost (*Biological hazard*) 2

Građevinski propisi (*Building code*) 2

Kapacitet (*Capacity*) 3

Razvoj kapaciteta (*Capacity Development*) 3

Klimatske promjene (*Climate change*) 3

Planovi za nepredviđene okolnosti
(*Contingency Planning*) 3

Kapacitet borbe (*Coping capacity*) 4

Korektivno upravljanje rizikom od katastrofa*¹ (*Corrective disaster risk management*) 4

Objekti od kritične važnosti (*Critical facilities*) **Error! Bookmark not defined.**

Katastrofa (*Disaster*) 4

Rizik od katastrofa (*Disaster Risk*) 5

Upravljanje rizikom od katastrofa (*Disaster Risk Management*) 5

Smanjenje rizika od katastrofa (*Disaster Risk Reduction*) 5

Plan za smanjenje rizika od katastrofa*
(*Disaster Risk Reduction Plan*) 6

Sistem ranog upozoravanja (*Early Warning System*) 6

Usluge ekosistema (*Ecosystem Service*) 6

Fenomen El Niño/Južna oscilacija (*El Niño Southern Oscillation Phenomenon*) 6

Upravljanje vanrednim situacijama
(*Emergency Management*) 7

Hitne službe (*Emergency Services*) 7

Degradacija okoliša (*Environmental Degradation*) 7

Procjena utjecaja na okoliš (*Environmental impact assessment*) 8

¹ Znak * označava novonastale koncepte koji nisu u široko rasprostranjenoj upotrebi, ali su od sve većeg profesionalnog značaja. O definiciji ovih termina u toku su široke konsultacije i moguće je da će se oni mijenjati u budućnosti.

Izloženost (*Exposure*) 8

Opsežni rizik* (*Extensive Risk*) 8

Prognoza (*Forecast*) 8

Geološka opasnost (*Geological Hazard*) 8

Staklenički gasovi (*Greenhouse Gasses*) 9

Opasnost (*Hazard*)² 9

Hidrometeorološka opasnost
(*Hydrometeorological hazard*) 9

Intenzivan rizik* (*Intensive Risk*) 10

Planiranje korištenja zemljišta (*Land-use Planning*) 10

Ublažavanje (*Mitigation*) 10

Državna platforma za smanjenje rizika od katastrofa (*National Platform For Disaster Risk Reduction*) 10

Prirodna opasnost (*Natural Hazard*) 11

Spremnost (*Preparedness*) 11

Prevenција (*Prevention*) 11

Upravljanje potencijalnim rizicima od katastrofa * (*Prospective Disaster Risk Management*) 12

Svijest javnosti (*Public Awareness*) 12

Oporavak (*Recovery*) 12

Rezidualni rizik (*Residual Risk*) 12

Otpornost (*Resilience*) 13

Odgovor (*Response*) 13

Naknadno ojačavanje (prilagodavanje objekata) (*Retrofitting*) 13

Rizik (*Risk*) 13

Procjena rizika (*Risk Assessment*) 14

Upravljanje rizicima (*Risk Management*) 14

Prijenos rizika (*Risk Transfer*) 14

² Hazard i opasnost su dva sinonima koja u zaštiti i spašavanju imaju donekle različitu upotrebu (npr. u seizmologiji, hidrometeorologiji i sl. koristi se termin hazard, a ne opasnost, što je stvar uvriježene stručne terminologije).

Društveno-prirodna opasnost * (*Socio-Natural Hazard*) 15

Strukturalne i nestrukturalne mjere
(*Structural and Non-Structural Measures*) 15

Održivi razvoj (*Sustainable Development*) 15

Tehnološke opasnosti (*Technological Development*) 16

Ranjivost (*Vulnerability*)16

Cilj Terminologije Međunarodne strategije Ujedinjenih nacija za smanjenje katastrofa (*engl.* UNISDR) jeste promovirati zajedničko razumijevanje i zajedničku upotrebu pojmova u oblasti smanjenja rizika od katastrofa i pomoći vlastima, praktičarima i javnosti u njihovim naporima na smanjenju rizika od katastrofa. Prethodna verzija pod nazivom „Terminologija: Osnovni termini u oblasti smanjenja rizika od katastrofa” objavljena je u publikaciji „Živjeti s rizikom: globalni pregled inicijativa za smanjenje rizika od katastrofa” iz 2004. godine. Naredne godine, prema Hyogo okviru za djelovanje za period 2005. do 2015. godine, od UNISDR-a je zatraženo „ažuriranje i distribucija međunarodne standardne terminologije vezane za smanjenje rizika od katastrofa, najmanje na svim službenim jezicima Ujedinjenih nacija, za korištenje u programskom i institucionalnom razvoju, operacijama, istraživanju, planovima i programima obuke te informiranju javnosti”.

Ova verzija iz 2009. godine rezultat je procesa UNISDR-ovog trenutnog pregleda stanja na ovom polju, kao i konsultacija sa širokim spektrom stručnjaka i praktičara tokom različitih međunarodnih, regionalnih i državnih diskusija i dešavanja. Definicija termina se sada sastoji od jedne rečenice. Komentari, odnosno napomene u pasusima koje su vezane za svaki od termina nisu dio definicije već je njihova svrha da unesu dodatni kontekst, kvalifikacije i objašnjenja. Treba napomenuti da termini nisu nužno međusobno isključivi, a u nekim slučajevima mogu imati i preklapajuća značenja.

Terminologija je revidirana kako bi uključila termine koji su ključni za savremeno razumijevanje i razvijajuću praksu smanjenja rizika od katastrofa, ali isključuje termine koji nemaju posebno značenje osim uobičajenog rječničkog. Također su uključeni i brojni novi koncepti u nastajanju koji nisu u širokoj upotrebi, ali imaju sve veću stručnu relevantnost. Ti pojmovi su označeni zvjezdicom (*) i njihova definicija se može mijenjati u budućnosti. Engleska verzija Terminologije iz 2009. godine osigurava osnovu za pripremu na drugim jezicima. Komentari i prijedlozi za buduće revizije su dobrodošli i njih treba uputiti UNISDR-u.

(Vidi www.unisdr.org).

Prihvatljivi rizik (*Acceptable Risk*)

Nivo potencijalnih gubitaka koji društvo ili zajednica smatra prihvatljivim u datim društvenim, ekonomskim, političkim, kulturnim, tehničkim i ekološkim uslovima.

Napomena: U građevinarstvu se termin „prihvatljivi rizik” također koristi za procjenu i definiranje strukturalnih i nestrukturalnih mjera koje su potrebne za smanjenje moguće štete po ljude, imovinu, službe i sisteme do odabranog podnošljivog nivoa, prema propisima ili „prihvaćenoj praksi”, a koji se zasnivaju na poznatoj vjerovatnosti koju sa sobom nosi opasnost i drugi faktori.

Prilagođavanje (*Adaptation*)

Prilagođavanje prirodnim ili vještačkim sistemima kao odgovor na stvarne ili očekivane klimatske podražaje ili njihove utjecaje, čime se ublažava šteta ili iskorištavaju korisne prilike.

Napomena: Ova definicija se bavi problemima klimatskih promjena i preuzeta je iz Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (*engl.* UNFCCC). Širi koncept prilagođavanja također se odnosi i na neklimatske faktore kao što je erozija ili slijeganje tla. Prilagođavanje se može pojaviti i na autonoman način, na primjer, usljedpromjena na tržištu ili kao rezultat namjernih politika i planova prilagođavanja. Mnoge mjere smanjenja rizika od katastrofa mogu direktno doprinijeti boljem prilagođavanju.

Biološka opasnost (*Biological hazard*)

Proces ili pojava organskog porijekla ili ona koja se prenosi biološkim vektorima (prijenosnicima), uključujući izloženost patogenim mikroorganizmima, toksinima i bioaktivnim tvarima koje mogu izazvati gubitak života, ozljede, bolesti ili druge utjecaje na zdravlje, štete na imovini, gubitak zarade i službe, socijalne i ekonomske poremećaje ili oštećenje okoline.

Napomena: Primjeri bioloških opasnosti su izbijanje epidemija, biljnih i životinjskih zaraznih bolesti, najezde kukaca ili širenje drugih životinjskih bolesti i štetočina.

Građevinski propisi (*Building Code*)

Skup propisa ili odluka i pripadajućih standarda namijenjenih za kontrolu aspekata projektiranja, gradnje, materijala, izmjena i korištenja struktura koje su potrebne za sigurnost i dobrobit ljudi, uključujući otpornost na rušenje i oštećenja.

Napomena: Građevinski propisi mogu sadržavati i tehničke i funkcionalne standarde, te bi trebali uključivati lekcije iz međunarodnog iskustva koje bi trebale biti usklađene s državnim i lokalnim okolnostima. Sistemsko osiguranje primjene je ključni uvjet za efikasno provođenje građevinskih propisa.

Kapacitet (*Capacity*)

Kombinacija svih prednosti, atributa i raspoloživih resursa unutar zajednice, društva ili organizacije koje se mogu koristiti za postizanje dogovorenih ciljeva.

Napomena: Kapacitet može uključivati infrastrukturu i fizička sredstva, institucije, društvene sposobnosti suprotstavljanja, kao i ljudsko znanje, vještine i kolektivne attribute poput društvenih odnosa, vođenja i upravljanja. Kapacitet se može opisati i kao sposobnost. Procjena kapaciteta je izraz za proces kojim se kapacitet grupe razmatra u odnosu na željene ciljeve, te se radi daljnjeg djelovanja utvrđuju nedostaci u kapacitetima.

Razvoj kapaciteta (*Capacity Development*)

Proces kojim se ljudi, organizacije i društvo sistemski potiču i razvijaju svoje kapacitete tokom vremena kako bi se postigli društveni i ekonomski ciljevi, uključujući i unaprjeđenje znanja, vještina, sistema i institucija.

Napomena: Razvoj kapaciteta je koncept koji prevazilazi pojam izgradnje kapaciteta i obuhvata sve aspekte uspostavljanja i održavanja rasta kapaciteta tokom vremena. Uključuje učenje i različite vrste obučavanja, ali i kontinuirane napore na razvoju institucija, političku svijest, finansijska sredstva, tehnološke sisteme i šire društveno i kulturno okruženje.

Klimatske promjene (*Climate Changes*)

(a) Međuvladin panel o klimatskim promjenama (*engl.* IPCC) definira klimatske promjene kao „promjene u stanju klime koje se mogu utvrditi (npr. pomoću statističkih testova) na osnovu promjena srednjih vrijednosti i/ili promjenljivosti njenih osobina, a koje traju duži period, obično deceniju ili duže. Klimatske promjene mogu biti posljedica prirodnih unutrašnjih procesa ili vanjskih utjecaja, odnosno postojanih antropogenih promjena u sastavu atmosfere ili u načinu korištenja zemljišta”.

(b) Okvirna konvencija Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (*engl.* UNFCCC) definira klimatske promjene kao „promjenu klime koja se pripisuje izravno ili neizravno ljudskoj aktivnosti koja mijenja sastav globalne atmosfere i koja je, uz prirodne klimatske varijabilnosti, zabilježena tokom usporedivih vremenskih perioda”.

Napomena: Za potrebe smanjenja rizika od katastrofa, bilo koja od ovih definicija može biti pogodna, ovisno o pojedinačnom kontekstu. Definicija UNFCCC-a je više ograničenija jer ne obuhvata klimatske promjene koje se mogu pripisati prirodnim uzrocima. Definicija IPCC-a se može parafrazirati za potrebe svakodnevnog, uobičajenog govora kao „promjena u klimi koja traje deceniju ili duže, a koje proizlaze iz prirodnih uzroka ili ljudskog djelovanja.

Planovi za nepredviđene okolnosti (*Contingency Planning*)

Proces upravljanja koji analizira specifične potencijalne događaje ili situacije koje bi mogle ugroziti društvo ili okoliš i unaprijed utvrđuje rješenja kako bi se omogućili pravovremeni, učinkoviti i primjereni odgovori na takve događaje i situacije.

Napomena: Planiranje za nepredviđene okolnosti rezultira organiziranim i koordiniranim pravicima djelovanja s jasno utvrđenim institucionalnim ulogama i resursima, informacijskim procesima i operativnim rješenjima za specifične aktere, onda kad je to potrebno. Zasnovano na scenarijima mogućih vanrednih ili hitnih uslova ili katastrofa, ovo planiranje omogućava ključnim akterima da predvide, očekuju i riješe probleme koji se mogu pojaviti tokom krize. Planiranje za nepredviđene okolnosti je važan dio ukupne spremnosti. Planovi se moraju redovno ažurirati i uvježbavati.

Kapacitet borbe (*Coping Capacity*)

Sposobnost ljudi, organizacija i sistema da se, korištenjem dostupnih vještina i resursa, suprotstave nepovoljnim uslovima, vanrednim situacijama ili katastrofama i upravljaju njima.

Napomena: Kapacitet borbe zahtijeva neprekidno praćenje, resurse i dobro upravljanje, kako u uobičajenim okolnostima, tako i za vrijeme krize ili nepovoljnih uslova. Kapaciteti borbe doprinose smanjenju rizika od katastrofa.

Korektivno upravljanje rizicima od katastrofa* (*Corrective Disaster Risk Management*)

Aktivnosti upravljanja koje se bave ispravljanjem ili smanjenjem rizika od katastrofa koje su već prisutne i cilj im je da to i ostvare.

Napomena: Cilj ovog koncepta je razlikovanje rizika koji su već prisutni, a kojima je sada potrebno upravljati i smanjivati ih, te potencijalnih rizika koji bi se mogli razviti u budućnosti ukoliko ne postoji politika za smanjenje rizika. Vidi i „upravljanje budućim rizicima”.

Objekti od kritične važnosti (*Critical Facilities*)

Primarno fizičke strukture, tehnički objekti i sistemi koji su socijalno, ekonomski ili operativno neophodni za funkcioniranje društva ili zajednice, kako u uobičajenim uslovima, tako i u ekstremnim okolnostima vanredne (hitne) situacije.

Napomena: Objekti od kritične važnosti su elementi infrastrukture koji podržavaju osnovne službe u društvu, a uključuju, na primjer, transportne sisteme, zračne i pomorske luke, struju, vodu i komunikacijske sisteme, bolnice i zdravstvene ustanove, te vatrogasne i policijske centre i službe javne uprave.

Katastrofa (*Catastrophy*)

Ozbiljan poremećaj u funkcioniranju zajednice ili društva koji uključuje šire ljudske, materijalne, ekonomske i ekološke gubitke i utjecaje, a nadilazi sposobnost pogođene zajednice ili društva da se protiv njega bore korištenjem vlastitih resursa.

Napomena: Katastrofe se često opisuju kao rezultat kombinacije: izloženosti opasnosti, prisutnih uslova ranjivosti i nedovoljnog kapaciteta ili mjera za smanjenje ili suprotstavljanje

potencijalnim negativnim posljedicama. Utjecaji katastrofa mogu uključivati gubitak života, ozljede, bolesti i ostale negativne utjecaje na ljudsku, fizičku, mentalnu i društvenu dobrobit, zajedno s oštećenjem imovine, uništavanjem sredstava, gubitkom službi, socijalnim i ekonomskim poremećajima i degradacijom okoliša.

Rizik od katastrofa (*Disaster Risk*)

Potencijalni gubici u katastrofama, u smislu ljudskih života, zdravstvenog stanja, egzistencije, imovine i usluga, koji se mogu pojaviti u određenoj zajednici ili društvu tokom određenog budućeg vremenskog perioda.

Napomena: Definicija rizika od katastrofa odražava koncept katastrofa kao ishoda kontinuirano prisutnih uslova rizika. Rizik od katastrofa obuhvaća različite vrste potencijalnih gubitaka koje je često teško kvantificirati. Ipak, sa znanjem o dominantnim opasnostima i obrascima populacijskog i socioekonomskog razvoja, rizici od katastrofa mogu se procijeniti i mapirati, barem u širem smislu.

Upravljanje rizicima od katastrofa (*Disaster Risk Management*)

Sistematski proces korištenja upravnih direktiva, organizacija i operativnih vještina i kapaciteta za provođenje strategija, politika i unaprijeđenih kapaciteta za suprotstavljanje kako bi se smanjili štetni utjecaji opasnosti i mogućnost pojave katastrofe.

Napomena: Ovaj izraz je šira verzija općenitijeg pojma „upravljanja rizikom” za rješavanje specifičnih pitanja rizika od katastrofa. Upravljanje rizicima od katastrofa nastoji izbjeći, smanjiti ili prenijeti štetne utjecaje opasnosti kroz aktivnosti i mjere za sprečavanje, ublažavanje i spremnost.

Smanjenje rizika od katastrofa (*Disaster Risk Reduction*)

Pojam i praksa smanjenja rizika od katastrofa kroz systemske napore da se analiziraju uzročni faktori katastrofa te da se njima upravlja, uključujući smanjenu izloženost opasnostima, smanjenu ranjivost ljudi i imovine, razumno upravljanje zemljištem i okolišem, te poboljšanu spremnost na štetne događaje.

Napomena: Sveobuhvatni pristup smanjenju rizika od katastrofa naveden je u Hyogo okviru za djelovanje, koji je UN usvojio 2005. godine, a čiji je očekivani ishod „značajno smanjenje gubitaka od katastrofa u životima i društvenim, ekonomskim i ekološkim resursima zajednice i države”. Sistem Međunarodne strategije za smanjenje rizika od katastrofa (*engl. ISDR*) osigurava instrument za saradnju među vladama, organizacijama i akterima civilnog društva i pomaže u provođenju Okvira. Premda se ponekad koristi izraz „smanjenje katastrofa”, potrebno je napomenuti da pojam „smanjenje rizika od katastrofa” pruža bolju prepoznatljivost kontinuirane prirode rizika od katastrofa i trajni potencijal za smanjenje tih rizika.

Plan za smanjenje rizika od katastrofa* (*Disaster Risk Reduction Plan*)

Dokument koji priprema vlast, sektor, organizacija ili preduzeće i koji navodi opće i specifične ciljeve za smanjenje rizika od katastrofa zajedno sa srodnim radnjama potrebnim za ostvarenje tih ciljeva.

Napomena: Planovi za smanjenje rizika od katastrofa trebali bi se oslanjati na Hyogo okvir, te bi ih trebalo razmatrati i koordinirati u okviru relevantnih razvojnih planova, raspodjele resursa i programskih aktivnosti. Planovi na državnom nivou trebaju biti specifični za svaki nivo upravne nadležnosti i prilagođeni različitim društvenim i geografskim uvjetima. U planu treba biti naveden vremenski okvir i odgovornosti za provođenje, kao i izvori finansiranja. Gdje je to moguće, uraditi poveznice s planovima prilagođavanja klimatskim promjenama.

Sistem ranog upozoravanja (*Early Warning System*)

Skup kapaciteta potrebnih za izradu i dostavljanje pravovremene i smislene informacije upozorenja kako bi se omogućilo pojedincima, zajednicama i organizacijama kojima prijete opasnost da se pripreme i djeluju na odgovarajući način i u odgovarajuće vrijeme kako bi se smanjila mogućnost štete ili gubitaka.

Napomena: Ova definicija obuhvata niz faktora potrebnih za postizanje efikasnih odgovora na upozorenja. Sistem ranog upozoravanja koji je usmjeren na ljude obuhvata četiri ključna elementa: znanje o rizicima, praćenje, analizu i prognoziranje opasnosti, komunikaciju i distribuciju obavijesti i upozorenja, te lokalne mogućnosti odgovora na primljena upozorenja. Također se koristi izraz „end-to-end”, odnosno cjelovit sistem upozoravanja kako bi se naglasilo da sistem upozoravanja treba obuhvatiti sve korake od otkrivanja opasnosti do odgovora zajednice.

Usluge ekosistema (*Ecosystem Service*)

Prednosti koje ljudi i zajednice dobivaju od ekosistema.

Napomena: Ova definicija se oslanja na Milenijsku procjenu ekosistema. Prednosti koje ekosistemi mogu pružiti uključuju „regulacijske usluge”, kao što su reguliranje poplava, suša, propadanja zemljišta i bolesti, zajedno s „uslugama pružanja”, kao što su hrana i voda, „pratećim uslugama”, kao što su formiranje tla i kruženje nutrijenata, te „uslugama kulture” poput sportskih, duhovnih, vjerskih i drugih nematerijalnih koristi. Integrirano upravljanje zemljom, vodom i živim resursima koje promovira očuvanje i održivo korištenje pruža osnovu za održavanje usluga ekosistema, uključujući i one koje doprinose smanjenju rizika od katastrofa.

Fenomen El Niño/Južna oscilacija (*El Niño Southern Oscillation Phenomenon*)

Složena interakcija tropskog Pacifika i globalne atmosfere koja rezultira neredovnim epizodama promijenjenih obrazaca okeana i vremena u mnogim dijelovima svijeta, često sa

značajnim utjecajima tokom više mjeseci, kao što su izmijenjena morska staništa, promjene u oborinama, poplavama, sušama, olujama i promjene u njihovim obrascima.

Napomena: El Ninjo, dio fenomena El Ninjo – Južne oscilacije (*engl.* ENSO), odnosi se na značajnije natprosječne temperature okeana koje se javljaju uz obale Ekvadora, Perua i sjevernog Čilea i duž istočnog ekvatorijalnog Tihog okeana, dok se dio pod nazivom La Ninja odnosi na suprotne okolnosti, odnosno temperature okeana značajno ispod prosjeka. Južna oscilacija se odnosi na prateće promjene u globalnim uzorcima pritiska zraka koje su povezane s promijenjenim vremenskim obrascima zabilježenim u različitim dijelovima svijeta.

Upravljanje vanrednim situacijama (*Emergency Management*)

Organizacija i upravljanje resursima i odgovornostima za rješavanje svih aspekata vanrednih situacija, prvenstveno spremnosti, odgovora i inicijalnih koraka u oporavku.

Napomena: Kriza ili vanredna situacija jeste opasno stanje koje zahtijeva hitno djelovanje. Efikasno hitno djelovanje može pomoći u sprečavanju eskalacije događaja u katastrofu. Upravljanje vanrednim situacijama uključuje planove i institucionalna uređenja za uključivanje i usmjeravanje napora vlasti, nevladinih aktera, dobrovoljnih i privatnih agencija na sveobuhvatni i koordinirani način u odgovor na cijeli spektar hitnih potreba. Umjesto termina „upravljanje vanrednim situacijama, ponekad se koristi izraz „upravljanje katastrofama”.

Hitne službe (*Emergency Services*)

Skup specijaliziranih agencija koje imaju određene odgovornosti i ciljeve u služenju i zaštiti ljudi i imovine u vanrednim situacijama.

Napomena: Hitne službe obuhvataju agencije kao što su organi civilne zaštite, policija, vatrogasci, hitna pomoć i hitne medicinske službe, Crveni krst i Crveni polumjesec, kao i specijalizirane hitne jedinice za snabdijevanje električnom energijom, transport, komunikacije i druge srodne usluge.

Degradacija okoliša (*Environmental Degradation*)

Smanjenje kapaciteta okoliša da ispuni socijalne i ekološke ciljeve i potrebe.

Napomena: Degradacija okoline može promijeniti učestalost i intenzitet prirodnih hazarda i povećati ranjivost zajednica. Vrste degradacije usljed djelovanja ljudskog faktora su različite i obuhvataju zloupotrebu zemljišta, eroziju i gubitak tla, pretvaranje tla u pustinju, požare, gubitak bioraznolikosti, krčenje šuma, uništenje šuma mangrova, zagađenje zemlje, vode i zraka, klimatske promjene, porast nivoa mora i nestanak ozona.

Procjena utjecaja na okoliš (*Environmental Impact Assessment*)

Proces kojim se procjenjuju posljedice predloženog projekta ili programa na okolinu, koji predstavlja sastavni dio procesa planiranja i odlučivanja kako bi se ograničili ili smanjili štetni utjecaji projekta ili programa.

Napomena: Procjena utjecaja na okolinu je instrument politika koji osigurava dokaze i analize utjecaja aktivnosti na okolinu od faze ideje do odlučivanja. Ima široku primjenu u državnim procesima programiranja i odobravanja projekata i za međunarodne projekte razvojne pomoći. Procjene utjecaja na okoliš trebaju sadržavati detaljne procjene rizika i pružiti alternative, rješenja ili mogućnosti za rješavanje uočenih problema.

Izloženost (*Exposure*)

Ljudi, imovina, sistemi ili drugi elementi prisutni u zonama hazarda koji time podliježu potencijalnim gubicima.

Napomena: Mjere izloženosti mogu uključivati određeni broj osoba ili vrstu sredstava u datom području. One se mogu kombinirati s ranjivošću elemenata izloženih bilo kojoj određenoj opasnosti kako bi se procijenili kvantitativni rizici povezani s određenom opasnosti na području od interesa.

Opsežni rizik* (*Extensive Risk*)

Široko rasprostranjeni rizik povezan s izloženošću populacije na različitim lokacijama ponovljenim ili stalnim uvjetima hazarda, niskog ili umjerenog intenziteta, često izrazito lokalizirane prirode, što može dovesti do negativnih kumulativnih utjecaja katastrofa.

Napomena: Opsežni rizik je uglavnom karakteristika ruralnih područja i urbanih rubnih dijelova, gdje su zajednice izložene ponavljanim lokaliziranim poplavama, klizištima, olujnom nevremenu ili suši i ranjive su na takve pojave. Opsežni rizik često je povezan sa siromaštvom, urbanizacijom i uništavanjem okoliša. Vidi također izraz „intenzivni rizik”.

Prognoza (*Forecast*)

Definitivna potvrda ili statistička procjena vjerovatnosti nastanka budućeg događaja ili uvjeta za određeno područje.

Napomena: U meteorologiji se prognoza odnosi na buduće stanje, a upozorenje se odnosi na potencijalno opasna buduća stanja.

Geološka opasnost (*Geological Risk*)

Geološki proces ili pojava koja može dovesti do gubitka života, ozljeda ili drugih utjecaja na zdravlje, oštećenja imovine, gubitka egzistencije i službi, socijalnih i ekonomskih poremećaja ili oštećenja okoliša.

Napomena: Geološke opasnosti obuhvataju unutrašnje procese u tlu, kao što su potresi, vulkanske aktivnosti i emisije, te srodne geofizičke procese kao što su masovna pomjeranja, klizišta, odroni, urušavanje, te kretanje mulja ili otpada. Hidrometeorološki faktori bitno doprinose nekima od tih procesa. Cunamije je teško kategorizirati, jer, iako ih pokreću podmorski potresi i drugi geološki događaji, oni su u suštini okeanski proces koji se manifestuje kao obalna opasnost uzrokovana vodom.

Staklenički gasovi (*Green Houses Gasses*)

Gasoviti sastojci atmosfere, i prirodni i antropogeni, koji upijaju i emitiraju zračenje toplinskog infracrvenog zračenja koje emitira Zemljina površina, sama atmosfera i oblaci.

Napomena: Ovo je definicija Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (*engl.* IPCC). Glavni staklenički gasovi (*engl.* GHG) su vodena para, ugljen-dioksid, azotni oksid, metan i ozon.

Opasnost (*Hazard*)

Opasna pojava, tvari, ljudsko djelovanje ili stanje koje može dovesti do gubitka života, ozljeda ili drugih utjecaja na zdravlje, materijalne štete, gubitka egzistencije i usluga, socijalnih i ekonomskih poremećaja ili oštećenja okoline.

Napomena: Opasnosti od interesa za smanjenje rizika od katastrofa navedene su u fusnoti 3. Hyogo okvira za djelovanje kao „...opasnosti prirodnog porijekla i srodne ekološke i tehnološke opasnosti i rizici”. Takve opasnosti proizlaze iz različitih geoloških, meteoroloških, hidroloških, okeanskih, bioloških i tehnoloških izvora, uz njihovo moguće kombinirano djelovanje. U tehničkim okruženjima opasnosti su opisane kvantitativno na osnovu vjerovatne učestalosti pojavljivanja različitih intenziteta za različita područja, kao što je utvrđeno na osnovu historijskih podataka ili naučne analize.

Vidi druge izraze iz Terminologije vezane za opasnost, kao što su biološka opasnost, geološka opasnost, hidrometeorološka opasnost, prirodna opasnost, društveno-prirodna opasnost, tehnološka opasnost.

Hidrometeorološka opasnost (*Hydrometeorological Hazard*)

Proces ili pojava atmosferske, hidrološke i okeanografske prirode koja može dovesti do gubitka života, ozljeda ili drugih utjecaja na zdravlje, materijalne štete, gubitka egzistencije i usluga, socijalnih i ekonomskih poremećaje ili oštećenja okoline.

Napomena: Hidrometeorološke opasnosti su tropski cikloni (također poznati kao tajfuni i uragani), oluje, tuče, tornada, mećave, obilne snježne padavine, lavine, obalni olujni udari, poplave, uključujući bujične poplave, suše, toplinske valove i hladnoću. Hidrometeorološki uvjeti također mogu utjecati na druge opasnosti, kao što su klizišta, požari, najezde insekata, epidemije, te transport i rasipanje otrovnih tvari i materijala iz vulkanske erupcije.

Intenzivan rizik* (*Intensive Risk*)

Rizik povezan s izloženošću velike koncentracije ljudi i privrednih aktivnosti događajima intenzivnog hazarda, koji mogu dovesti do potencijalno katastrofalnih utjecaja nesreće uz visoku smrtnost i gubitak imovine.

Napomena: Intenzivan rizik je uglavnom karakteristika velikih gradova ili gusto naseljenih područja koja ne samo da su izložena intenzivnim opasnostima kao što su jaki potresi, aktivni vulkani, obilne poplave, cunamiji, ili velike oluje, već također imaju i visok stepen ranjivosti na te opasnosti. Vidi također „rasprostranjeni rizik”.

Planiranje korištenja zemljišta (*Land-use Planning*)

Proces koji provode organi javne uprave radi utvrđivanja, procjene i odlučivanja o različitim opcijama namjene zemljišta, uključujući i razmatranje dugoročnih ekonomskih, socijalnih i ekoloških ciljeva i implikacija za različite zajednice i interesne grupe, te naknadna izrada i usvajanje planova koji opisuju dopuštene ili prihvatljive namjene.

Napomena: Planiranje korištenja zemljišta daje važan doprinos održivom razvoju, a uključuje studije i mapiranje, analizu ekonomskih, ekoloških i podataka o hazardima, formulaciju alternativnih odluka za korištenje zemljišta, te pripremu dugogodišnjih planova za različite geografske i upravne nivoe. Planiranje korištenja zemljišta može pomoći kod ublažavanja katastrofa i smanjivanja rizika sprečavanjem izgradnje naselja i ključnih postrojenja u područjima sklonim opasnostima, kao i pravilnim planiranjem transportnih pravaca , snabdijevanja električnom energijom i vodom, kanalizacije i drugih ključnih infrastrukturnih objekata.

Ublažavanje (*Mitigation*)

Smanjivanje ili ograničavanje štetnih utjecaja opasnosti i katastrofa.

Napomena: Štetni utjecaji opasnosti često se ne mogu spriječiti u potpunosti, ali njihova razmjera ili ozbiljnost može se znatno umanjiti različitim strategijama i aktivnostima. Mjere ublažavanja uključuju inženjerske tehnike i gradnju otpornu na opasnosti, kao i unapređenje politika zaštite okoline i svijesti javnosti. Treba napomenuti da se „ublažavanje” u politici klimatskih promjena definira drugačije, imajući u vidu da je to i izraz korišten za smanjenje emisije stakleničkih gasova koji uzrokuju klimatske promjene.

Državna platforma za smanjenje rizika od katastrofa (*National Platform for Disaster Risk Reduction*)

Generički pojam za državne mehanizme za koordinaciju i usmjeravanje politika za smanjenje rizika od katastrofa koje su multisektorske i interdisciplinarne po svojoj prirodi, uz učešće javnog, privatnog i nevladinog sektora u angažmanu koji uključuje sve zainteresirane subjekte unutar zemlje.

Napomena: Ova definicija proizlazi iz fusnote 10. Hyogo okvira za djelovanje. Smanjenje rizika od katastrofa zahtijeva znanje, sposobnost i doprinos širokog raspona sektora i organizacija, uključujući agencije Ujedinjenih nacija prisutne na državnom nivou. Katastrofe direktno ili indirektno pogađaju većinu sektora, a mnogi imaju specifične odgovornosti na koje utječu rizici od katastrofa. Nacionalne platforme osiguravaju sredstva za jačanje državnih djelovanja na smanjenju rizika od katastrofa, te predstavljaju državni mehanizam za Međunarodnu strategiju za smanjenje rizika od katastrofa.

Prirodna opasnost (*Natural Hazard*)

Prirodni proces ili pojava koja može dovesti do gubitka života, ozljeda ili drugih utjecaja na zdravlje, materijalnu štetu, gubitka egzistencije i usluga, socijalnih i ekonomskih poremećaja ili oštećenja okoline.

Napomena: Prirodne opasnosti su podskup svih opasnosti. Izraz se koristi za opisivanje stvarnih opasnosti, kao i latentnih stanja opasnosti koja mogu prerasti u buduće događaje. Prirodne opasnosti karakterizira njihova veličina ili intenzitet, brzina nastanka, trajanje i područje obuhvata. Na primjer, potresi su kratkog trajanja i obično utječu na relativno malo područje, a suša se sporo javlja i nestaje, a često utječe na velike regije. U nekim slučajevima hazardi se mogu istovremeno javiti, poput poplava uzrokovanih uraganom ili cunamija nastalog usljed potresa.

Spremnost (*Preparedness*)

Znanja i sposobnosti koje su razvile vlasti, profesionalne organizacije za odgovor i oporavak, zajednice i pojedinci kako bi mogli efikasno predvidjeti, odgovoriti i oporaviti se od utjecaja vjerovatne, neposredne ili sadašnje opasnosti ili uvjeta.

Napomena: Aktivnosti na razvijanju spremnosti provode se u kontekstu upravljanja rizicima od katastrofa i cilj im je izgraditi kapacitete potrebne za efikasno upravljanje svim vrstama opasnosti i postizanje prelaska s faze odgovora na održivi oporavak. Pripremljenost se zasniva na analizi rizika od katastrofa i dobrih poveznica sa sistemima ranog upozoravanja, a obuhvata aktivnosti poput planiranja nepredviđenih situacija, skladištenje opreme i pomagala, razradu rješenja za koordinaciju, evakuaciju i informiranje javnosti, te odgovarajuće obuke i vježbe na terenu. Aktivnosti moraju biti podržane formalnim institucionalnim, zakonskim i budžetskim mogućnostima. Srodan pojam „spremnost“ opisuje sposobnost da se brzo i na odgovarajući način odgovori onda kada je to potrebno.

Prevenција (*Prevention*)

Bezrezervno izbjegavanje negativnih utjecaja opasnosti i katastrofa.

Napomena: Prevenција (odnosno sprečavanje katastrofa) izražava koncept i namjeru da se u potpunosti izbjegnu potencijalni negativni utjecaji kroz provođenje aktivnosti unaprijed. Primjeri toga su brane ili nasipi koji eliminiraju rizike od poplava, propisi za namjenu zemljišta koji ne dopuštaju nikakva naseljavanja u visokorizičnim zonama, te seizmički i

inženjerski dizajn koji osigurava opstanak i funkciju kritičnih objekata u slučaju eventualnog potresa. Vrlo često nije moguće potpuno izbjegavanje gubitaka, te zadatak postaje aktivnost ublažavanja. Jednim dijelom i iz navedenog razloga, izrazi prevencija i ublažavanje ponekad se koriste kao sinonimi u svakodnevnom govoru.

Upravljanje potencijalnim rizicima od katastrofa* (*Prospective Disaster Risk Management*)

Aktivnosti upravljanja koje se bave izbjegavanjem razvoja novih ili povećanih rizika od katastrofa i cilj im je da to i ostvare.

Napomena: Ovaj koncept se fokusira na bavljenje rizicima koji se mogu pojaviti u budućnosti, u slučaju izostanka politika smanjenja od rizika, a ne rizicima koji su već prisutni i kojima se može upravljati i koji se mogu smanjiti u sadašnjem trenutku. Vidi također izraz „korektivno upravljanje rizicima od katastrofa”.

Svijest javnosti (*Public Awareness*)

Obim zajedničkog znanja o rizicima od katastrofa, faktorima koji dovode do katastrofe i aktivnostima koje se mogu provoditi pojedinačno i grupno radi smanjenja izloženosti i osjetljivosti na opasnosti.

Napomena: Svijest javnosti je ključni faktor u efikasnom smanjenju rizika od katastrofa. Svijest se razvija, na primjer, kroz distribuciju informacija putem medija i edukativnih kanala, uspostavljanjem informativnih centara, mreža i aktivnosti u zajednici u kojim učestvuju više aktera, te zagovaranjem koje provode visoki javni dužnosnici i lideri u zajednici.

Oporavak (*Recovery*)

Obnova i unapređenje, po potrebi, objekata, egzistencije i uvjeta življenja u zajednicama pogođenim katastrofom, uključujući i napore na smanjenju faktora rizika od katastrofa.

Napomena: Zadatak oporavka putem sanacije i obnove počinje ubrzo nakon završetka faze vanredne situacije, a treba se zasnivati na već postojećim strategijama i politikama koje osiguravaju jasne institucionalne odgovornosti za aktivnosti na oporavku i omogućavaju učešće javnosti. Programi oporavka, zajedno s većom svijesti javnosti i angažmanom nakon katastrofe, pružaju vrijednu priliku za izradu i provođenje mjera za smanjenje rizika od katastrofa i primjenu principa unaprijeđene ponovne izgradnje (*engl. Build Back Better*).

Rezidualni rizik (*Residual Risk*)

Rizik koji ostaje u obliku kojim se ne može upravljati, čak i kada postoje efikasne mjere za smanjenje rizika od katastrofa, a za koji je potrebno održavati kapacitete za hitni odgovor i oporavak.

Napomena: Prisustvo rezidualnog rizika podrazumijeva stalnu potrebu za razvojem i podrškom efikasnih kapaciteta hitnih službi za vanredne situacije, pripravnost, odgovor i oporavak, zajedno s društvenim i ekonomskim politikama poput sigurnosnih mreža i mehanizama za prijenos rizika.

Otpornost (*Resilience*)

Sposobnost sistema, zajednice ili društva izloženog opasnostima da se odupre, apsorbira, odgovori na posljedice opasnosti na blagovremen i efikasan način i da se oporavi od njih, uključujući očuvanje i obnovu svojih bitnih osnovnih struktura i funkcija.

Napomena: Otpornost podrazumijeva sposobnost „oporavka” ili „povrata” nakon udara. Otpornost zajednice u odnosu na potencijalne opasnosti određena je stepenom do kojeg zajednica ima potrebne resurse i koliko je sposobna samostalno se organizirati prije i tokom perioda potrebe.

Odgovor (*Response*)

Pružanje usluga u vanrednim okolnostima i pomoć javnosti tokom ili neposredno nakon katastrofe kako bi se spasili životi, smanjili negativni utjecaji na zdravlje, osigurala javna sigurnost i zadovoljile osnovne egzistencijalne potrebe pogođenog stanovništva.

Napomena: Odgovor na katastrofu najvećim dijelom je usmjeren na neposredne i kratkoročne potrebe i ponekad se naziva „pomoć pri nesrećama”. Faza odgovora i naknadna faza oporavka nisu jasno razgraničene. Neke aktivnosti kod odgovora, poput osiguranja privremenog smještaja i vodosnabdijevanja, mogu se produžiti i na fazu oporavka.

Naknadno ojačavanje/prilagođavanje objekata (*Retrofitting*)

Osnaživanje ili nadogradnja postojećih objekata kako bi bili otporniji na štetna djelovanja opasnosti.

Napomena: Prilagođavanje objekata zahtijeva razmatranje nacрта i funkcija strukture, udara koje struktura može pretrpjeti usljed posebnih opasnosti ili scenarija opasnosti, te praktičnosti i troškova različitih mogućnosti prilagođavanja objekata. Primjeri prilagođavanja objekata su učvršćivanje zidova, ojačanje stupova, dodatak čeličnih veza između zidova i krovova, postavljanje roletni na prozorima, kao i unapređenje zaštite važnih objekata i opreme.

Rizik (*Risk*)

Kombinacija vjerovatnosti nekog događaja i njegovih negativnih posljedica.

Napomena: Ova definicija pažljivo slijedi definiciju ISO/IEC Vodiča 73. Izraz „rizik” ima dvije različite konotacije. Naime, u popularnoj upotrebi naglasak je obično na konceptu prilike ili mogućnosti, poput „rizika od nesreća”, dok se u tehničkim okruženjima naglasak obično stavlja na posljedice, u smislu „potencijalnih gubitaka” za neki određeni uzrok, mjesto

i vrijeme. Može se primijetiti da ne dijele nužno svi iste stavove o značaju i uzrocima različitih rizika.

Vidi ostale izraze vezane za rizik iz Terminologije, kao što su prihvatljivi rizik, korektivno upravljanje rizicima od katastrofa, rizik od katastrofa, upravljanje rizicima od katastrofa, smanjenje rizika od katastrofa, planovi za smanjenje rizika od katastrofa, opsežan rizik, intenzivni rizik, upravljanje potencijalnim rizicima od katastrofa, rezidualni rizik, procjena rizika, upravljanje rizicima, prijenos rizika.

Procjena rizika (*Risk Assessment*)

Metodologija za određivanje prirode i obima rizika kroz analizu potencijalnih opasnosti i ocjenu postojećih uvjeta ranjivosti koji bi zajedno mogli nanijeti štetu izloženim osobama, imovini, uslugama, životnim uvjetima i okolini o kojoj stanovništvo ovisi.

Napomena: Procjena rizika (i s tim u vezi mapiranje rizika) obuhvata: pregled tehničkih karakteristika opasnosti, poput njihove lokacije, intenziteta, učestalosti i vjerovatnoće, potom analizu izloženosti i ranjivosti uključujući fizičke, socijalne, zdravstvene, ekonomske i ekološke dimenzije, te procjenu efikasnosti prevladavajućih i alternativnih kapaciteta za suprotstavljanje u pogledu vjerovatnih scenarija rizika. Ovaj niz aktivnosti ponekad se naziva i proces analize rizika.

Upravljanje rizicima (*Risk Management*)

Sistemski pristup i praksa upravljanja nesigurnošću kako bi se smanjila potencijalna šteta i gubici.

Napomena: Upravljanje rizicima obuhvata procjenu rizika i analizu, te provođenje strategija i konkretnih aktivnosti za kontrolu, smanjenje i prijenos rizika. Organizacije ga prakticiraju u značajnoj mjeri kako bi se smanjio rizik kod odlučivanja o investicijama i rješavali operativni rizici poput prekida u poslovanju, nemogućnosti proizvodnog procesa, oštećenja okoline, socijalnih utjecaja i štete od požara i elementarnih nepogoda. Upravljanje rizicima je osnovni problem za sektore poput vodosnabdijevanja, energetike i poljoprivrede čija je proizvodna djelatnost direktno pogođena ekstremnim vremenskim i klimatskim uvjetima.

Prijenos rizika (*Risk Transfer*)

Proces formalnog ili neformalnog prebacivanja finansijskih posljedica pojedinačnih rizika s jedne strane na drugu, pri čemu domaćinstva, zajednice, preduzeća ili organi vlasti pribavljaju resurse od druge strane, nakon što dođe do katastrofe, u zamjenu za tekuća ili kompenzacijska društvena ili finansijska davanja za tu drugu stranu.

Napomena: Osiguranje je dobro poznati oblik prijenosa rizika, gdje se pokrivenost od rizika pribavlja od osiguravatelja u zamjenu za plaćanje premije osiguravatelju. Prijenos rizika može se pojaviti u neformalnom obliku u okviru porodice i mreža zajednice gdje postoji reciprocitet kod očekivanja u uzajamnoj pomoći putem poklona ili kredita, ali i u formalnom obliku gdje

vlasti, osiguravatelji, multilateralne banke i drugi značajni subjekti koji nose rizike uspostavljaju mehanizme kako bi se nosili s gubicima usljed dešavanja velikih razmjera. Takvi mehanizmi podjednako uključuju osiguranje i ugovore o reosiguranju, obveznice u slučaju katastrofa, kreditne linije za neplanirane okolnosti i sredstva rezerve, gdje su troškovi pokriveni premijama, doprinosima investitora, kamatnim stopama i ranijim uštedama.

Društveno-prirodna opasnost* (*Socio-natural Hazard*)

Fenomen prisutnije pojave određenih geofizičkih i hidrometeoroloških opasnosti, kao što su klizišta, poplave, slijeganje zemljišta i suše, koje proizlaze iz interakcije prirodnih opasnosti s pretjeranim iskorištavanjem ili degradacijom zemljišta i okolišnih resursa.

Napomena: Ovaj izraz se koristi za okolnosti u kojima ljudska aktivnost povećava pojavu određenih opasnosti izvan njihove prirodne vjerovatnoće. Dokazi upućuju na sve veći teret od katastrofa usljed takvih opasnosti. Društveno-prirodne opasnosti mogu se smanjiti i izbjeći odgovarajućim upravljanjem zemljišnim i ekološkim resursima.

Strukturalne i nestrukturalne mjere (*Structural and Non-structural Measures*)

Strukturalne mjere: Sva fizička gradnja radi smanjenja ili izbjegavanja mogućih utjecaja opasnosti ili primjena građevinskih tehnika za postizanje otpornosti na opasnost i otpornost strukture ili sistema.

Nestrukturalne mjere: Svaka mjera koja ne uključuje fizičku konstrukciju, a koristi znanje, praksu ili sporazum za smanjenje rizika i utjecaja, posebno kroz politike i zakone, podizanje svijesti javnosti, obuku i edukaciju.

Napomena: Uobičajene strukturalne mjere za smanjenje rizika od katastrofa su brane, nasipi za odbranu od poplava, zaštita od okeanskih valova, izgradnja otporna na zemljotrese i skloništa za evakuaciju. Uobičajene nestrukturalne mjere uključuju građevinske propise, zakone o planiranju namjene zemljišta i njihovo provođenje, istraživanje i procjenu, izvore informacija i programe za jačanje svijesti javnosti. Potrebno je napomenuti da se u građevinskom i strukturnom inženjeringu izraz „strukturalni” koristi u užem smislu koji podrazumijeva samo nosive konstrukcije, dok se drugi dijelovi poput zidnih obloga i unutrašnjeg uređenja nazivaju nestrukturalnim.

Održivi razvoj (*Sustainable Development*)

Razvoj koji zadovoljava potrebe današnjice bez ugrožavanja sposobnosti budućih generacija da zadovolje vlastite potrebe.

Napomena: Definiciju je sačinila Brundtlandova komisija 1987. godine. Veoma sažeta, definicija ostavlja mnoga neodgovorena pitanja u smislu značenja izraza razvoj i socijalni, ekonomski i ekološki procesi koje uključuje. Rizik od katastrofa je povezan s neodrživim elementima razvoja poput degradacije okoline, dok s druge strane smanjenje rizika od

katastrofa može pridonijeti postizanju održivog razvoja smanjenjem gubitaka i unapređenjem razvojne prakse.

Tehnološke opasnosti (*Technological Hazard*)

Opasnost koja potječe iz tehničkih ili industrijskih uvjeta, uključujući i nesreće, opasne procedure, kvarove infrastrukture ili specifične ljudske aktivnosti koje mogu izazvati gubitak života, ozljede, bolesti ili druge utjecaje na zdravlje, oštećenja imovine, gubitak zarade i usluga, socijalne i ekonomske poremećaje ili štete za okoliš.

Napomena: Primjeri tehnoloških opasnosti su industrijska zagađenja, nuklearno zračenje, toksični otpad, kvarovi na branama, prometne nesreće, tvorničke eksplozije, požari i izlivanje hemikalija. Tehnološke opasnosti također mogu nastati izravno kao rezultat utjecaja prirodne opasnosti.

Ranjivost (*Vulnerability*)

Karakteristike i okolnosti zajednice, sistema ili imovine koje ga čine podložnim štetnim utjecajima opasnosti.

Napomena: Postoje mnogi aspekti ranjivosti, koji proizlaze iz različitih fizičkih, socijalnih, ekonomskih i ekoloških faktora. Primjeri tih aspekata su loše projektiranje i izgradnja objekata, neadekvatna zaštita imovine, nedostatak javnih informacija i svijesti, ograničeno službeno prepoznavanje rizika i mjera pripravnosti i nebriga za mudro upravljanje okolišem. Ranjivost značajno varira unutar zajednice i tokom vremena. Ovom definicijom se ranjivost utvrđuje kao karakteristika elementa od interesa (zajednice, sistema ili imovine) koja je neovisna o svojoj izloženosti. Međutim, u općoj upotrebi, izraz se često koristi u širem smislu kako bi uključio izloženost elementa.

UNISDR Ženeva
Tel. :+41 22 917 8908/8907
isdr@un.org
www.unisdr.org

**UNISDR Ured za vezu,
New York**
palm@un.org

UNISDR Afrika, Nairobi
isdr-africa@unep.org
www.unisdr.org/afrika

UNISDR-20-2009-Ženeva

**UNISDR Azija i Pacifik,
Bangkok**
isdr-bkk@un.org
www.unisdr.org/asiapacific

**UNISDR Sjeverna i Južna
Amerika, Panama**
eird@eird.org
www.eird.org

UNISDR Evropa, Ženeva
albritto@un.org
www.unisdr.org/europe

**UNISDR Zapadna Azija i
Sjeverna Afrika, Cairo**
info@unisdr-wana.org
www.unisdr.org/wana